

забезпечення та бар'єри для європейської інтеграції України на регіональному рівні. Доведено що фінансово-економічні аспекти функціонування економіки регіонів потребують додаткового врегулювання, зокрема у контексті формування нормативно-правової бази децентралізації економічного розвитку в Україні. Запропоновано пріоритетні напрями формування регіональної політики в умовах євроінтеграції.

Ключові слова: *публічні механізми, державна регіональна політика, регіональний розвиток, регіон, євроінтеграція*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Головним чинником економічного зростання в контексті євроінтеграції України є регіональний розвиток, який залежить від спроможності держави підтримувати баланс місцевих та загальнодержавних інтересів та дозволяє підвищити конкурентоспроможність як регіону, так і всієї країни в цілому. Однією з найбільш актуальних теоретичних і прикладних проблем для України є створення умов для стабільного динамічного розвитку регіонів з метою забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації економічної діяльності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних та інших стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання. Зазначена мета ідентична цілям спільної регіональної політики Європейського союзу (ЄС), тому визначення особливостей формування нормативно-правового забезпечення публічних механізмів регіонального розвитку України є актуальним, зважаючи на отримання Україною статусу кандидата в членство ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи дослідження сучасної системи публічного управління на регіональному рівні в умовах євроінтеграції та практичні рекомендації щодо регіонального розвитку присвячені наукові праці таких вчених, як Р. Баженов [1], С. Банніков [1], О. Березовська-Чміль [2] О. Дорогих [8], С. Завиваєв [1], В. Зігунов [6], В. Марчук [2], Н. Марчук [2], М. Міщук [2], І. Миронова [1], Ю. Мохова [4],

Ю. Кобець [2], К. Кравченко [3], О. Крайнюков [3], К. Немець [3], Л. Немець [3], Н. Орлова [5], А. Пахомова [1], М. Скиба [7], С. Суслов [1], Є. Телебенева [3] та ін. Однак, аналіз результатів сучасних досліджень щодо нормативно-правового забезпечення розвитку регіонів в умовах євроінтеграції свідчить про недостатню розробленість та неконсолідованість теоретико-методичних розробок у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета статті – дослідити нормативно-правове забезпечення публічних механізмів на регіональному рівні, як основи розвитку євроінтеграційних процесів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державна регіональна політика є складовою частиною національної стратегії соціально-економічного розвитку України, тісно пов'язаною із здійсненням адміністративної реформи та впорядкуванням адміністративно-територіального устрою, і реалізується шляхом здійснення органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування системи заходів для забезпечення ефективного комплексного управління економічним та соціальним розвитком України та її регіонів.

Практика державотворення більшості розвинутих демократичних країн свідчить, що найбільший їх економічний розквіт відбувався в умовах децентралізації влади.

З часу появи демократії як форми суспільного управління виникає загальна згода щодо бачення того, яким чином має будуватися структура державних органів і це основоположний принцип – розподілу гілок влади. У Конституції України він також закріплений і визначається як один із основних принципів організації державної влади.

Важливість та значення цього принципу полягають у збалансуванні державно-владних повноважень між органами державної влади, створенні механізмів для запобігання зосередження всієї влади у одного з них (законодавчо-представницького, виконавчо-розпорядчого чи судового) і забезпечення тим самим дієвої системи стримувань і противаг.

Слід зазначити, що ідея розподілу влади виникла з розуміння тієї загрози суспільству, яка криється у самій природі влади,

її неподільному та всеохоплюючому характері. Водночас ідея розподілу влади не заперечує, а, навпаки, передбачає її єдність.

Серед головних завдань державної регіональної політики виділено:

- чітке розмежування законами України повноважень щодо управління регіонами між центральними та місцевими органами державної влади, органами самоврядування відповідно до принципів децентралізації та з додержанням загальнодержавних інтересів;
- створення фінансових та організаційно-правових умов для реалізації повноважень органів місцевого самоврядування;
- запровадження дієвого механізму участі місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування у процесі прийняття рішень на державному рівні з регіональних проблем;
- розробка формалізованого механізму державної підтримки програм розвитку регіонів.

Регіональна політика держави ґрунтується на принципах: конституційності та законності; поєднання процесів централізації та децентралізації влади з урахуванням загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів; забезпечення тісного співробітництва органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в реалізації заходів щодо регіонального розвитку.

Пріоритетні напрями публічної політики регіонального розвитку відповідають спільним середньостроковим стратегіям (програмам), орієнтирам досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку та пріоритетам соціально-економічного розвитку країни [7].

Законодавство з питань державної регіональної політики складається з Конституції України, законів України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про транскордонне співробітництво», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про державні цільові програми», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про Генеральну схему планування території України» та інших законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, а також міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Перший указ про затвердження Концепції державної регіональної політики затверджено 25 травня 2001 року. У 2005-2006 роках робота з нормативного забезпечення регіональної політики суттєво активізувалася. Зокрема, у 2005 році прийнято Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів», який визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики стимулювання розвитку регіонів і подолання депресивності територій. Цим Законом передбачено запровадження нової моделі стимулювання розвитку регіонів і депресивних територій.

21 липня 2006 року Постановою Кабінету Міністрів України затверджено Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2015 року [9]. В Стратегії визначено ключові проблеми регіонального розвитку (збільшення диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів, низька конкурентоспроможність та інвестиційно-інноваційна активність; відсутність ефективного механізму обмеження та послаблення впливу диспропорції у сфері розвитку, ефективного стимулювання діяльності місцевих органів виконавчої влади, невикористання всього наявного потенціалу регіонів; недостатня платоспроможність внутрішнього ринку, тощо), сформовано пріоритети державної регіональної політики з точки зору загальнонаціональних потреб на період до 2015 року. Стратегічними завданнями державної політики регіонального розвитку України до 2015 року визначено: підвищення конкурентоспроможності регіонів і зміцнення їх ресурсного потенціалу; забезпечення розвитку людських ресурсів; розвиток міжрегіонального співробітництва; створення інституціональних умов для регіонального розвитку.

Упродовж 2008-2009 років підготовлено проекти концепцій для впровадження трьох реформ: Концепція реформи місцевого самоврядування і територіальної організація влади; Концепція державної регіональної політики; Концепція підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування. Після зміни уряду 2010 року ухвалені концепції було скасовано.

Процес інтеграції України до Європейського Союзу розпочався із набуттям нашою країною незалежності, що обумовило

необхідність створення у внутрішньому правопорядку держави відповідних правових приписів для його здійснення. Європейський вибір України, зокрема, полягає у всебічному входженні правової системи держави до європейського правового простору, її адаптації до європейських правових стандартів, і саме за цими напрямками повинна відбуватись правова реформа в нашій державі.

Основними напрямами інтеграційного процесу є: адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу, забезпечення прав людини, яка полягає у зближенні із сучасною європейською системою права, що забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави у рамках Європейського Союзу і сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян, приведенню його до рівня, що склався у державах – членах Європейського Союзу [8].

В Україні створена відповідна правова база та інституційна система реалізації публічних механізмів. Гарантом дотримання стратегічного курсу на євроінтеграцію є Президент України, який забезпечує політичний діалог із партнерами в ЄС та підписує необхідні євроінтеграційні закони, які ухвалює парламент. Від парламенту залежить своєчасне ухвалення євроінтеграційних законопроектів, що відповідають Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. При цьому вносити їх на розгляд можуть Президент, самі народні депутати і Кабінет Міністрів України. Кабінет Міністрів України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади розробляють підзаконні акти (наприклад, постанови і розпорядження), необхідні для виконання євроінтеграційних законів, національні євроінтеграційні програми і відповідають за їхню якісну і вчасну реалізацію. Головним відповідальним за євроінтеграцію в уряді є Віцепрем'єр-міністр з європейської та євроатлантичної інтеграції. Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції розглядає законопроекти на їхню відповідність євроінтеграції [10].

Формуючи стратегію реформ, експерти та влада орієнтуються передусім на стандарти і кращі практики Ради Європи та окремих європейських країн. Угода про асоціацію між Україною та ЄС

створює насамперед умови для впровадження новітніх підходів у регіональній політиці, в тому числі забезпечення транскордонного співробітництва як одного з інструментів цієї політики.

Основоположними документами, які використовуються при розробці нормативно-правових актів в Україні щодо регіонального розвитку, є «Європейська хартія місцевого самоврядування» і «Декларація по регіоналізму в Європі». Європейська хартія місцевого самоврядування була підписана в Страсбурзі країнами – учасницями Ради Європи 15 жовтня 1985 року; Україною вона була підписана 6 листопада 1996 року і ратифікована Верховною Радою України 15 липня 1997 року. Декларація по регіоналізму в Європі була підписана 4 грудня 1996 року в Базелі на Асамблеї Регіонів Європи.

Адаптація законодавства України до законодавства ЄС здійснюється відповідно до положень Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачає широкий спектр можливостей для модернізації регіональної політики, здійснення транскордонного співробітництва та розвитку сільських територій. Реалізація положень Угоди про асоціацію виконує два важливих завдання.

- впроваджується нове розуміння регіональної політики як політики розвитку, стимулювання економічної, інвестиційної діяльності, заохочення інновацій та створення нових робочих місць;
- створює механізми і можливості співпраці між українськими громадами та їхніми партнерами в Європі, що відкриває широкі можливості фінансування реалізації важливих місцевих проектів, вивчення і використання досвіду на рівні місцевої влади.

Порядок денний асоціації, схвалений Радою асоціації між Україною та ЄС у березні 2015 року, є спільним практичним інструментом підготовки та сприяння повній імплементації Угоди про асоціацію. Цей документ є основним механізмом моніторингу та оцінювання прогресу України у виконанні Угоди про асоціацію. Порядок денний асоціації встановлює наступні пріоритети співпраці України з ЄС у сфері регіонального розвитку:

- імплементація Меморандуму про взаєморозуміння для започаткування діалогу про регіональну політику та розвиток регіонального співробітництва;

- визначення рамок регіонального розвитку шляхом прийняття Закону про засади державної регіональної політики чи внесення змін до законодавства з питань регіонального розвитку;

- ефективний механізм координації на місцях, у тому числі структурована процедура консультацій із зацікавленими сторонами регіонального розвитку (на національному та регіональному рівнях, включаючи громадянське суспільство);

- повна прозорість і контроль бюджетних коштів, що виділяються на регіональний розвиток, у тому числі Державного фонду регіонального розвитку та субвенцій [11].

Закон від 5 лютого 2015 року № 156-VIII «Про засади державної регіональної політики» передбачає запровадження середньо- і довгострокового планування – функції державного управління з обрання пріоритетів, визначення з урахуванням наявних ресурсів цілей та напрямів розвитку, розроблення та виконання взаємопов'язаних завдань і заходів соціально-економічного розвитку на середньо – (від трьох до п'яти років) і довгостроковий (понад п'ять років) періоди [12]. Також Закон передбачає:

- запровадження низки принципів реалізації державної регіональної політики, у тому числі принципу координації – взаємозв'язку та узгодженості довгострокових стратегій, планів та програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівні;

- систему взаємопов'язаних документів, які визначатимуть державну регіональну політику;

- повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, а також органу, що забезпечує реалізацію державної регіональної політики;

- координацію дій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з формування та реалізації державної регіональної політики.

Стратегія розвитку системи управління державними фінансами, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 774-р., містить низку завдань, що сприятимуть модернізації

бюджетного процесу на місцях, ефективності, прозорості та підзвітності витрачання бюджетних коштів: удосконалення методологічної бази щодо визначення результативних показників бюджетних програм; оптимізація типових переліків бюджетних програм місцевих бюджетів; удосконалення нормативно-правової та методологічної бази, у тому числі щодо визначення результативності бюджетних програм місцевих бюджетів; удосконалення середньострокового прогнозування на рівні головних розпорядників коштів державного бюджету в частині забезпечення обґрунтованості прогнозних показників та відображення конкретних пріоритетів і завдань головних розпорядників бюджетних коштів у планах їх діяльності на середньостроковий період [13].

Державна стратегія регіонального розвитку України, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385, містить перелік основних принципів реалізації державної регіональної політики, (співробітництво, паритетність, субсидіарність тощо), цілі державної регіональної політики до 2020 року (підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів; територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток; ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку), пріоритетні напрями розвитку регіонів та механізми реалізації Стратегії (регіональні стратегії розвитку та плани заходів щодо їх реалізації; угоди щодо регіонального розвитку; державні програми подолання депресивності окремих територій; державні програми розвитку транскордонного співробітництва; державні цільові програми в окремих сферах соціально-економічного розвитку; державні цільові програми розвитку окремих територій) [14].

У 2018 році Україна приєдналась до Рекомендації Організації економічного співробітництва та розвитку щодо ефективного публічного інвестування на всіх рівнях влади. Це засвідчило готовність країни впроваджувати заходи з реформування системи управління публічними інвестиціями. Зокрема, забезпечити її стабільність, прозорість, ефективність, зменшення корупційних ризиків на всіх етапах реалізації інвестиційних проєктів.

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року (далі -ДСРР-2027), яка була затверджена у 2020 році, стала

головним планувальним документом державної регіональної політики України на 7 років з синхронізацією українського планувального циклу із європейським. Стратегія є цілісним планувальним документом, який має чіткі територіальні виміри, зорієнтовує державну регіональну політику на досягнення 3-х стратегічних цілей, які є визначальними для держави та її регіонів. Стратегія визначила окремі типи функціональних територій, щодо яких мають застосовуватись нові інноваційні інструменти для розвитку [15].

12 травня 2021 р. прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації у 2021-2023 роках Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», відповідно до якого затверджено план заходів на 2021-2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Серед головних завдань виділено створення законодавчої основи функціонування та розвитку агломерацій, забезпечення збалансованого просторового розвитку територій, що входять до їх складу, що передбачає:

- врегулювання на законодавчому рівні організаційно-правових засад формування агломерацій сільськими, селищними та міськими територіальними громадами, принципів і механізмів взаємодії територіальних громад у межах агломерацій, гарантій і відповідальності учасників агломерації, а також форм державної підтримки агломерацій;

- здійснення методичного забезпечення визначення меж агломерацій та їх переліку і складу на основі світових та європейських критеріїв формування;

- розроблення документації просторового розвитку (містобудівної документації) територіальних громад з урахуванням ризику виникнення надзвичайних ситуацій та додержання вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту [16].

В липні 2022 року Верховна Рада України у другому читанні ухвалила законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» (№5323). Він передбачає комплексне удосконалення державної регіональної політики та вра-

ховує виклики, які постали перед громадами та регіонами у зв'язку з військовою агресією російської федерації. Законопроект передбачає зміни у ключових аспектах державної регіональної політики – стратегічному плануванні, фінансуванні, інституційній підтримці та моніторингу регіонального розвитку. Мінрегіон спільно з профільним комітетом Верховної Ради суттєво доопрацювали документ, який тепер містить положення про відновлення територій, які постраждали від агресії, а також про забезпечення розвитку всіх регіонів та громад. Законопроект враховує європейський підхід, зокрема і щодо визначення функціональних типів територій при плануванні їхнього розвитку. З цією метою запроваджується План відновлення та розвитку регіонів – комплексний документ для відбудови та розвитку регіонів та громад. Його реалізація дозволить пришвидшити відновлення об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, житлового та громадського призначення, а також забезпечить повернення в регіон громадян, які змушені були покинути свої домівки, а також створить сприятливі умови для діяльності всіх суб'єктів господарювання. Серед ключових змін:

- запровадження трирівневої, ефективної та прозорої системи стратегічного планування: державна стратегія – регіональні стратегії – стратегії громад;

- визначені чотири функціональні типи територій для відновлення та стимулювання розвитку регіонів (території відновлення; полюси економічного зростання; території з особливими умовами для розвитку; території сталого розвитку);

- за агенціями регіонального розвитку закріплено статусу повноправних учасників формування та реалізації державної регіональної політики, розширений перелік їх співзасновників, а також надано право Агенціям здійснювати платні послуги;

- створення єдиної геоінформаційної системи, на основі якої в онлайн-режимі здійснюватимуть моніторинг та оцінку відновлення та розвитку кожної громади й регіону;

- державний фонд регіонального розвитку визначений основним фінансовим інструментом реалізації державної регіональної політики, а фонд відновлення та розвитку – основним джерелом відбудови України [17].

Законом України від 09.07.2022 № 2389-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» запроваджено єдину систему документів державної регіональної політики на національному, регіональному та місцевому рівнях, до якої належать зокрема, стратегії розвитку територіальних громад. Таким чином, кожна громада має власний стратегічний документ свого розвитку на довгострокову перспективу, який відповідатиме стратегічним цілям та пріоритетам Державної стратегії регіонального розвитку та стратегії розвитку відповідного регіону. Розроблення стратегій здійснюватиметься із використанням територіально-орієнтованого та безпекового підходів, а також з урахуванням змін та впливу, завданого збройною агресією проти України.

В грудні 2022 року Кабінет Міністрів України ухвалив Стратегію комунікації з питань європейської інтеграції України до 2026 року, а також операційний план реалізації Стратегії на період 2022-2024 рр. [18]. Документ розроблений спільно Міністерством культури та інформаційної політики та Офісом Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції на виконання Плану заходів з реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Стратегію розроблено за експертної допомоги проекту Європейського Союзу Association 4U та Офісу реформ Кабінету Міністрів України на основі комунікаційного аудиту державних органів, залучених до виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Головною метою Стратегії є збереження існуючого рівня підтримки курсу на вступ України до ЄС громадянами України і громадянами країн-членів ЄС, а також його поступове нарощування. Це передбачає скоординовану та системну комунікацію держави з громадянами як на міжнародному, загальнонаціональному рівнях, так і на рівні місцевого самоврядування щодо:

– суті державної політики у сфері європейської інтеграції на основі виконання Угоди про асоціацію та інших договорів між Україною та ЄС, секторальної інтеграції України в політичний, економічний, культурний простори ЄС;

– ключових етапів; розподілу відповідальності за виконання складових державної політики; результатів і впливу на життя кожного громадянина; моніторингу та протидії дезінформації на дискредитацію курсу України на членство в ЄС.

Для реалізації стратегії передбачається залучення державних органів та установ, органів місцевого самоврядування, співпраця та партнерські проєкти з бізнесом, медіа, аналітичними центрами та громадськими організаціями, науковими та освітніми установами.

В грудні 2022 року Мінрегіон розробив Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад затверджені наказом Мінрегіону від 21.12.2022 № 265, яким встановлюються загальні вимоги щодо структури, оформлення, організації процесу розроблення, затвердження, особливостей проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку тергромад та планів заходів з їх реалізації. Ці вимоги відповідають європейським засадам у сфері стратегічного планування регіонального розвитку [19].

Отже, євроінтеграційні процеси України змінюють вектор розвитку та стратегію розвитку економіки, система формування державної регіональної політики також зазнала суттєвих перетворень. Євроінтеграційна стратегія формування регіональної політики орієнтована на підвищення конкурентоспроможності регіонів та зміцнення їх ресурсного, інвестиційного, фінансового потенціалів, а також ефективного розвитку міжрегіонального співробітництва. Сприяє розробці програми створення регіональних економічних комплексів на інноваційних засадах з метою диверсифікації регіонального співробітництва та зменшення рівня диспропорції соціального та економічного розвитку окремих регіонів. Отже, модель єврорегіонального співробітництва є дієвою для забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів, побудови нового ефективного інституційного середовища та міжрегіональної економічної інтеграції [6].

Сучасна регіональна політика пропонує новий підхід, особливостями якого є:

- стратегія регіонального розвитку (на рівні держави і кожного регіону), яка враховує широкий спектр прямих і непрямих факторів, що впливають на результати діяльності місцевого бізнесу;
- необхідність розкрити потенціал унікальних для регіону активів;
- постійна робота над виявленням можливостей для розвитку регіону, а не фокусування на його слабких сторонах чи потребі в підтримці;
- скоординована система багаторівневого врядування регіональним розвитком за участі центральної, регіональної і місцевої влади та всіх заінтересованих сторін. Посилення управлінської спроможності місцевого і регіонального рівнів.

Незважаючи на значний прогрес України в реформуванні регіональної політики за підтримки ЄС та інших партнерів у 2014-2022 рр., аналіз процесів регіонального розвитку України констатує наявність негативних тенденцій, зокрема: поглиблення міжрегіональних суперечностей, зростання диспропорцій та загострення економічних і соціальних проблем регіонів. Головною причиною цих тенденцій є те, що в Україні не створено цілісної дієвої системи реалізації державної регіональної політики, не сформовано ефективного механізму взаємовідносин центру з регіонами та регіонів між собою.

Основною проблемою європейської інтеграції України і надалі залишається надмірна регульованість різних аспектів економічної діяльності у поєднанні із суперечливістю положень низки законів та інших нормативних актів щодо регіонального розвитку. Популярні концепції децентралізації влади та соціально-економічного розвитку регіонів перебувають у стадії розробки і стосуються, насамперед, внутрішньої політики [20].

Стан та проблеми реалізації регіональної політики України, розвитку регіонів та місцевого самоврядування дозволяє зробити узагальнюючий висновок про необхідність сформувати стійку модель системи управління на регіональному рівні на основі чіткого визначення і законодавчого закріплення розподілу повноважень і обов'язків між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Основною метою державної регіональної політики України на сучасному етапі розвитку має бути створення умов, що дадуть змогу регіонам повністю реалізувати наявний потенціал, зробити максимальний внесок у національну економіку, здобути конкурентні переваги на зовнішньому ринку. За таких умов актуальним завданням є розробити концепцію забезпечення конкурентоспроможності регіону на етапі європейської інтеграції України, яка повинна включати такі напрями, як:

- якість людського капіталу, розвиток економіки знань, їх роль у підвищенні рівня конкурентоспроможності регіону;
- стратегія сприяння національним та іноземним інвестиціям як найважливіший чинник підвищення конкурентоспроможності регіону;
- подолання інституційної недосконалості у розвитку конкурентного середовища регіону;
- розвиток торгівлі товарами та послугами як чинник підвищення рівня конкурентоспроможності регіону в умовах глобалізації;
- напрями сприяння розвитку міжрегіональних господарських зв'язків і транскордонного співробітництва;
- основні регіональні особливості та чинники конкурентоспроможності регіону в умовах глобалізації економіки;
- унормування організаційно-правових засад регулювання розвитку регіонів, принципів та інструментів досягнення національних цілей, функцій регулювання розвитку регіонів.

Висновки. Реалізація стратегічних завдань регіональної політики України визначає основу конкурентоспроможності національного внутрішнього ринку, забезпечує провідні позиції України та її регіонів на міжнародних ринках, сприяє європейській інтеграції України. Пріоритетним завданням державної регіональної політики є створення інституційних і нормативно-правових передумов реформування системи місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою.

Аналіз нормативно-правового забезпечення публічних механізмів на регіональному рівні в умовах розвитку євроінтеграційних процесів показав, що основною проблемою євро-

provision of public mechanisms at the regional level, as the basis for the development of European integration processes in Ukraine. The methodological basis of the research is general scientific and special methods of learning economic phenomena and state management mechanisms in modern world and national economies (historical method; systematization and generalization; methods of analysis and synthesis). The essence of government regional policy, its main tasks, principles (constitutionality and legality; combining the processes of centralization and decentralization of power by drawing on national, regional and local interests; ensuring close cooperation of executive power bodies with local self-government bodies in the implementation of regional development measures) are determined. The system of regulatory and legal support of public mechanisms at the regional level in the conditions of European integration is summarized. The key regulatory and legal acts of the public policy of regional development, which correspond to common medium-term strategies (programs), benchmarks for Ukraine's achievement of the Sustainable Development Goals, priorities of the country's socio-economic development, and the European integration strategy, have been identified. Problems of regulatory and legal support and barriers to the European integration of Ukraine at the regional level are highlighted. The priority areas of regional policy formation in the conditions of European integration are proposed.

Key words: *public mechanisms, state regional policy, regional development, region, European integration*

Received:14.09.22

References

1. Pakhomova, A., Suslov, S., Bazhenov, R., Zavivaev, S., Bannikov, S., & Mironova, I. (2020). Main trends of regional development in the context of the paradigm of the «New economy». 35rd IBIMA Conference (Seville, 1-2 April). Seville, Spain. *ibima.org*. Retrieved from <https://ibima.org/accepted-paper/main-trends-of-regional-development-in-the-context-of-the-paradigm-of-the-new-economy/> [in English].

2. Marchuk, V., Kobets, Y., Marchuk, N., Mishchuk, M., & Berezovska-Chmil, O. (2021). Political and economic tools to support decentralization reform and regional development policy in Ukraine. 37rd IBIMA Conference (Cordoba, 30-31 May, 2021). Cordoba, Spain. *ibima.org* Retrieved from <https://ibima.org/accepted-paper/political-and-economic-tools-to-support-decentralization-reform-and-regional-development-policy-in-ukraine> [in English].

3. Niemets, K., Kravchenko, K., Krainiukov, O., Niemets, L., & Telebienieva, I. (2019). Regional development: features, disproportions, perspectives (a case of Kharkiv Region). 34rd IBIMA Conference (Madrid, 13-14 November, 2019). Madrid, Spain. *ibima.org*. Retrieved from <https://ibima.org/accepted-paper/regional-development-features-disproportions-perspectives-a-case-of-kharkiv-region/> [in English].

4. Mokhova, I., & Tanchyk, O. (2019). *Decentralization of power as a component of public administration reformation in Ukraine. Innovations in science: the challenges of our time*. Chicago, Illinois: Accent Graphics Communications & Publishing.

5. Orlova, N., Mokhova, Y., Bril, M., & Beliavtseva, V. (2022). A scientific-methodical approach to the evaluation of electronic government in the regions of Ukraine. *Public Policy and Administration*, 21(4), 407-422 [in English].

6. Zihunov, V.M. (2018). Innovatsiini zasady formuvannya rehionalnoi polityky Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Innovative principles of formation of regional policy of Ukraine in conditions of European integration]. *Efektivna ekonomika –Efficient economy*, 2. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/64.pdf [in Ukrainian].

7. Skyba, M.V. (2020). Kontseptualni zasady publichnoho upravlinnia sotsialnoekonomichnym rozvytkom rehionu [Conceptual principles of public management of social and economic development of the region]. *Rehionalna ekonomika - Regional economy*, 3, 35-45 [in Ukrainian].

8. Dorohikh, O.M. (2020). Pravovi zasady yevropeiskoi intehratsii Ukrainy [Legal foundations of the European integration of Ukraine]. (n.d.). *ndipzir.org.ua*. Retrieved from https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/Tezy_Bolgarya_03.20/Tezy_Bolgarya_03.20_10.pdf [in Ukrainian].

9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na period do 2015 roku [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on State regional development strategy for the period until 2015]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

10. Yaki orhany derzhavnoi vlady opikiuiusia pytanniamy yevrointehratsii i shcho mozhe zrobyty kozhen iz nas, shchob protses ishov shvydshe? [Which

state authorities take care of European integration issues and what can each of us do to speed up the process?]. (n.d.) *lduvs.edu.ua*. Retrieved from <https://lduvs.edu.ua/2021/11/yaki-organy-derzhavnoyi-vlady-opikuyutsya-pyannamy-yevrointegraciyi-i-shho-mozhe-zrobyty-kozhen-iz-nas-shhob-proczes-ishovshvydshe> [in Ukrainian].

11. Rehionalna polityka ta Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS [Regional policy and the Association Agreement between Ukraine and the EU]. (n.d.) *parlament.org.ua*. Retrieved from <https://parlament.org.ua/2015/03/27/regionalna-polityka-ta-ugoda-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrayinoyu-ta-yes/> [in Ukrainian].

12. Zakon Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky» [The Law of Ukraine «On the principles of state regional policy»]. (n.d.) *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> [in Ukrainian].

13. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro Stratehiiu rozvytku systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy» [The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the Strategy for the Development of the State Finance Management System»]. (n.d.) *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774-2013-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

14. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku» [The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of the State Regional Development Strategy for the period until 2020»]. (n.d.) *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

15. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky» [The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027»]. (n.d.) *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

16. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Deiaki pyannia realizatsii u 2021-2023 rokakh Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky» [The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine «Some issues of implementation in 2021-2023 of the State Regional Development Strategy for 2021-2027»]. (n.d.) *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

17. Oleksii Chernyshov: Verkhovna Rada pryiniala zakon, yakyi vyznachaie osnovni zasady vidnovlennia ta rozvytku rehioniv i hromad [Oleksiy Chernyshov:

The Verkhovna Rada adopted a law that defines the basic principles of recovery and development of regions and communities]. (n.d.). *decentralization.gov.ua*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/news/15200> [in Ukrainian].

18. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Stratehii komunikatsii z pytan yevropeiskoi intehratsii Ukrainy na period do 2026 roku» [The Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of the Communication Strategy on European Integration of Ukraine for the period until 2026»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

19. Stratehichne planuvannia rozvytku terytorialnykh hromad - shliakh Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu [Strategic planning for the development of territorial communities - Ukraine's path to the European Union]. (n.d.). *www.kmu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/stratehichne-planuvannia-rozvytku-terytorialnykh-hromad-shliakh-ukrainy-do-ievropeiskoho-soiuzu> [in Ukrainian].

20. Liudmyla Antonova, Dmytro Havrychenko, Roman Primush, Vitalii Kropyvnytskyi & Violeta Tohobytska (2022). Modern Aspects of SMART-Management of the Region in the Context of the Development of Public Administration. *IJCSNS.International Journal of Computer Science and Network Security*, 22 (5), 469-474. [in English].

Відомості про автора / Information about the Author

Лукашук Любов Сергіївна: Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти», вул. Володимира Антоновича 70, м. Дніпро, 49006, Україна.

Liubov Lukashuk: Communal Institution of Higher Education “Dnipro Academy of Continuing Education”, st. Antonovich, 70, Dnipro, 49006, Ukraine.

ORCID. ORG/0000-0003-1076-2984

E-mail: lukashukls@dano.dp.ua